Схема за оценяване на теста, 10. клас
БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА
РЕГИОНАЛНА ОЛИМПИАДА – 2023 г.

№	Тестови задачи	Отговори	Оценяване
1.	**Отговорете с Да или Не според текста:**	**А) НЕ Б) ДА В) ДА** **Г) НЕ Д) ДА**	**L/0/1/2/3/4/5** **по 1 точка** за всеки правилен отговор.
2.	**Заградете буквата на верния отговор. Към кой тип се отнася текстът?**	**Г. Повествование и разсъждение**	**L/0/1** **1 точка** за правилно избран отговор.
3.	**Открийте в текста и запишете към всяка от следните думи:**	**А) по един антоним** **успокоителен вид** – заплашителен вид **се върнах** – заминах **излезе** – влезе **мнозина** - малцина **Б) по един синоним** **усетих** - почувствах **потънаха** - изчезнаха **обърнаха очи** - погледнаха **весело** - радостно	**L/0/1/2/3/4** **по 1 точка** за всяко тълкуване без грешки. **L/0/1/2/3/4** **по 1 точка** за всяко тълкуване без грешки.
4.	**Тълкувайте смисъла на изразите от текста чрез синонимен израз или едно изречение:**	**нададох вик** – извиках, извиках уплашено **възцари се пълно мълчание** – всички замълчаха, възцари се тишина **носеше се слух** – говореше се	**L/0/1/2/3** **по 1 точка** за адекватен коментар. **L/0/1/2/3** **по 1 точка** за добре формулирани изречения.
5.	**Коментирайте с 1-2 изречения**	Героят е погледнал назад и се е изплашил.	**L/0/1** **по 1 точка** за добре формулирани изречения.

	следния израз от текста. „*При един завой се обърнах и потръпнах*:“	Героят се обръщал назад, защото се е страхувал. На един завой видял това, от което се опасявал/плашел. (*варианти*)	**L/0/1** **по 1 точка** за оригинален коментар. **L/0/1** **1 точка** за отсъствие на грешки.
6.	**Озаглавете текста, като назовете темата му, и запишете заглавието.**	**Запознаването с Васил Левски** **Превъплъщенията / Промените във външния вид/ на Васил Левски** **Необикновено запознаване с Васил Левски** **Двойно запознаване с Васил Левски** (*варианти*)	**L/0/1/2** **1 точка**, ако текстът е озаглавен по името на героя. **2 точки**, ако заглавието отразява темата и е добре формулирана.
7.	**Резюмирайте с 2 - 3 изречения какви са впечатленията от Васил Левски на автора на този текст, като назовете не по-малко от 4 особености.**	Героят отначало решава, че русият непознат в кръчмата е по-безопасен от другия, който имал вид на разбойник. Когато случайно вижда въоръжението му, се плаши, защото мисли, че непознатите са злодеи. Неочаквано обаче русият „злодей“ му спасява живота при злополуката с коня. Накрая се оказва, че неговият спасител е „ българският герой и апостол Левски“. (*варианти*)	**L 0/1/2/3/4** **по 1 точка** за всяка назована особеност. **L 0/1** **1 точка** за умение да обобщава, резюмира. **L 0/1** **1 точка** за добре свързан и логично построен текст. **L 0/1** **1 точка,** ако текстът е написан без грешки.

8.	**Кои от тропите са употребени в текста? Открийте и, ако има, запишете по един пример:**	**Метафора** - закуска, която *наслаждахме* с разговори и смехове **Епитет** - *див и блестящ* поглед, *фаталните* примки; *замаян и поразен*	**L/0/1/2** **по 1 точка** за всеки верен отговор.
9.	**Определете кои от изредените долу времена се срещат в текста. Запишете по един пример в съответните редове.**	**Сегашно време –**криволичи, бърка, се познаваме; **Минало свършено време –** пристигнахме, направихме, наставахме**,** се намери, успя, позволи, потеглихме, отпуснах, оставих, видях, се обърнах, потръпнах, мярнаха, потънаха, се подхлъзна, падна, се закачиха, разбрах, нададох, извади, усетих, се освободиха, се оттеглих, скокна, се завърнах, отидох, заварих, се възцари, обърнаха, скръцна, излезе, обади се, извиках, познах, преряза, се запознах; **Минало несвършено време –** пътувах, познаваха, наслаждахме, бяхме, личеше, се виждаше, носеше, приличаше, имаше, отварях, пресягаше, се подхлъзваше, наваляше, се носеше, приближаваше; **Бъдеще време** – няма;	**L/0/1/2/3/4/5** **по 1 точка** за всеки правилно даден пример. **L 0/1** **1 точка**, ако не е даден пример за бъдеще време.

		Минало неопределено време - е отминала, се е изгубила; **Минало предварително време –** бяха седнали.	
10.	**Запишете думите *език, физик, кон*:**	**В съчетание с числителното 4:** четири езика, четирима физици, четири коня; **В съчетание с думата *няколко*:** езика, физици, коне; **Местоимение –** чиито, никого; **Членувана форма –** образът, героя, писателя.	**L/0/1/2/3/4/5/6/7/8/9/10/11** **по 1 точка** за всяка вярно употребена форма.
11.	**Препишете текста, като поправите правописните грешки.**	Според Апостола, докато българ**И**те не са напълно готови за самостоятелно въ**С**тание, те не трябва да влизат в никакви съюзи **СЪС** с**Ъ**седни народи и правите**лс**тва. Левски **О**съзнава**,** че всякакви преговори **СЪС** сръбското правителство са бе**З**смислени…	**L/0/1/2/3/4/5/6/7/8/9** **по 1 точка** за всяка поправена грешка.
12.	**Съставете и запишете 3 изречения, като употребите думата «*велик*» в**	велик герой, велико време, велик подвиг, велика битка, велико събитие, велика дата, велики предшественици/предци, велика глупост	**L/0/1/2/3** **по 1 точка** за всяко едно значение. **L/0/1**

	различни значения /можете да променяте формата на думата – род и число/.	(варианти)	**1 точка** за добре построени изречения (при условие, че са дадени 3 значения на думата). **L/0/1/2/3** **1 точка** за всяко изречение без правописни и пунктуационни грешки.
13.	**Прочетете изречението и запишете верните твърдения от дадените в скобите:**	Сложно смесено изречение Пет прости изречения	**L/0/1** **1 точка** за верен отговор. **L/0/1** **1 точка** за верен отговор.
14.	**Преобразувайте пряката реч в косвена и запишете изречението.**	Левски се усмихна и ми каза **да не се безпокоя**, защото сега пътят **бил** най-чист. Като **вървял** с потерята, ***той*** **бил** в пълна безопасност.	**L/0/1/2/3/4** **по 1 точка** за вярно преобразуван глагол. **L/0/1** **1 точка за** вярно преобразувано местоимение. **L/0/1** **1 точка,** ако няма грешки.
15.	**Назовете имената на двама български писатели и произведенията им, в които те отразяват борбата за свободата на България.**	„Под игото“, „Немили-недраги“, „Опълченците на Шипка“, „Една българка“, „Епопея на забравените“ - Иван Вазов; Стихотворенията на Добри Чинтулов, на Христо Ботев (***варианти***)	**L/0/1/2** **по 1 точка** за всяко вярно посочено име. **L/0/1/2** **по 1 точка** за правилно посочено произведение.

16.	**Запишете кой е авторът на следните цитати, думи, откъси:**	**А)** Иван Вазов **Б)** Паисий Хилендарски **В)** Христо Ботев	**L/0/1/2/3** **по 1 точка** за всяко вярно посочено име на автора.
17.	**Посочете авторите и жанровете на следните произведения:**	**Петко Славейков** - „Изворът на Белоногата“- **поема**; **Елин Пелин** - „Сиромашка радост“ – **разказ**; **Добри Чинтулов** - „Българи юнаци“ - **стихотворение**; **Иван Вазов** - „Немили-недраги“ – **повест**; **Иван Вазов** - „Под игото“ – **роман**.	**L/0/1/2/3/4/5** **по 1 точка** за всяко вярно посочено име на автора. **L/0/1/2/3/4/5** **по 1 точка** за всеки вярно посочен жанр.
18.	**Подчертайте героите само от разказа на Елин Пелин „Косачи“:**	**Благолаж, Лазо, Стамо**	**L/0/1/2/3** **по 1 точка** за правилно посочен герой.
19.	**Попълнете празните места в следния текст с необходими думи и дати.**	Христо Ботев е роден през **1848** година в град **Калофер** в семейството на **даскал / учителя** Ботьо Петков. Известно време е учител в бесарабското село **Задунаевка.** Ботев започва дейност за организиране на чета, става неин войвода. От Гюргево се качва с част от четата на кораба **„Радецки“**. През **1876** година е последният тежък бой и след сражението куршум пронизва Ботев. Тази година честваме **175** години от раждането му. На **2 юни** всяка година в 12.00 часа, българският народ почита паметта и звучат сирените.	**L/0/1/2/3/4/5/6/7/8** **по 1 точка** за всеки правилен отговор.

20.	В кратък текст от 6 - 7 изречения изразете аргументирано мнението си (3 аргумента) по цитираната мисъл на Васил Левски „***Днешният век е век на свободата***.“	**L/0/1/2** **2 точки,** ако личната оценка структурира целия текст (формулира се като теза или пък като логичен извод). **1 точка,** ако е проявена лична оценка или отношение, но е само като декларация. **L/0/1/2/3** **по 1 точка** за всеки един аргумент. **L/0/1** **1 точка** за умението да аргументира. **L/0/1** **1 точка** за добре свързан текст. **L/0/1** **1 точка** за логично изграден текст разсъждение. **L/0/1** **1 точка,** ако правописните грешки не са повече от 3. **L/0/1** **1 точка,** ако пунктуационните грешки не са повече от 2.